

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Χ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ : Σεβασμιώτατε, Σεβαστοί Πατέρες, κ. Βουλευτά, κ. Νομάρχα, κ. πρώην Βουλευτά, κ. Πρόεδρε της ΤΕΔΚ, κύριοι Δήμαρχοι, κ. πρώην Δήμαρχε, κύριοι Νομαρχιακοί και Δημοτικοί Σύμβουλοι, κ. Πρόεδρε της Πανευρυτανικής, κυρία Πρόεδρε της Ομοσπονδίας Ευρυτανικών Συλλόγων, μπορεί να παρέλπισα κάποιον, ζητώ συγγνώμη. Σας καλωσορίζω στον Δήμο μας και θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για την εδώ παρουσία σας. Παρουσία που μας τιμά ιδιαίτερα όταν αρκετοί από εσάς εγκαταλείψατε τις διακοπές σας και ήρθατε εδώ να μας τιμήσετε στην ημερίδα μας. Πρώτα από όλους θέλω να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανευρυτανικής Ένωσης που είχε την ιδέα να πραγματοποιηθεί αυτή η εκδήλωση εδώ στο Ραπτόπουλο. Δεύτερο, τον Σεβασμιότατο Ποιμενάρχη μας που γνωρίζοντας το βεβαρημένο πρόγραμμά του δέχτηκε να μας δώσει την ευλογία του και γενικά όλους εσάς που δεχτήκατε την πρόσκληση και είστε σήμερα εδώ για να θυμηθούμε όλοι μαζί και να ανιχνεύσουμε το παρελθόν μας αλλά και να προγραμματίσουμε για το μέλλον του Δήμου μας μέσα από επιστημονικές απόψεις, απόψεις οι οποίες ελπίζουμε να αποτελέσουν έναυσμα για την περαιτέρω ανάπτυξη του Δήμου μας. Δεν θα ήθελα να σας κουράσω άλλο, σας ευχαριστώ όλους και εύχομαι καλή επιτυχία στο συνέδριο και καλό καλοκαίρι σε όλους σας.

ΗΛΙΑΣ ΚΑΡΑΝΙΚΑΣ : Ευχαριστώ Πρόεδρε, Σεβασμιώτατε, Σεβαστοί πατέρες, να ζητήσω συγγνώμη για τη καθυστέρηση αλλά έμεινα από αυτοκίνητο στη Γρανίτσα και με έφερε άλλος. Πριν ξεκινήσω θα ήθελα καταρχήν να συγχαρώ, να συλλυπηθώ τον άτυχο γονιό από την Αυστραλία ακριβώς γιατί αποτελεί πρότυπο και πρέπει να αποτελεί πρότυπο για όλους μας. Δώρισε τα όργανα του παιδιού του που χάθηκε άδικα στο τόπο μας, στους δικούς μας συμπολίτες και πιστεύω ότι δεν είναι απλά γενναία πράξη, είναι πράξη προς μίμηση. Θέλω να συγχαρώ τον Πρόεδρο και το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανευρυτανικής αλλά και το Δήμο και τη Νομαρχία και τη ΤΕΔΚ γι' αυτή τη προσπάθεια. Είναι αξιέπαινη, βλέπω ότι η Πανευρυτανική ξαναβρίσκει τον βηματισμό της ακριβώς όπως είχε χαραχθεί παλιά από τον συχωρεμένο τον Πουρνάρα και αργότερα από τον κ. Κωστοπαναγιώτη. Δεν θα πω άλλα πράγματα πιστεύω θα μας δοθεί η ευκαιρία και σαν εισηγητής μετά να πω πολύ περισσότερα γι' αυτόν τον όμορφο τόπο, γι' αυτό το τόπο τον περιθωριακό, γιατί είναι στην άκρη, ο οποίος πιστεύω αξίζει καλύτερη τύχη. Σας ευχαριστώ και καλή επιτυχία.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΟΣ : Σεβασμιώτατε, κ. Βουλευτά, κ. πρώην Βουλευτά, Σεβαστοί Πατέρες, κ. Δήμαρχε του Δήμου Ασπροποτάμου, κ. Δήμαρχε και Πρόεδρε της ΤΕΔΚ του Δήμου Καρπενησίου, κύριοι Δήμαρχοι, Νομαρχιακοί και Δημοτικοί Σύμβουλοι, κ. Πρόεδρε της Πανευρυτανικής και αγαπητά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, αγαπητοί εισηγητές που ήρθατε από πολύ μακριά για να καταθέσετε τις απόψεις, τις θέσεις σας και για τα δυο θέματα της ημερίδας της σημερινής, αγαπητοί συμπολίτες, καλημέρα σε όλους σας. Είναι πρόκληση για μένα αν θέλετε ως πολίτη αλλά και ως άνθρωπο που βρίσκομαι στα κοινά πράγματα του τόπου για αρκετά χρόνια, σ' αυτή την άκρη της Ευρυτανίας να πραγματοποιείται μια ημερίδα η οποία

έχει ένα τόσο πολύ σημαντικό θέμα, κυρίως στο δεύτερο σκέλος του, αυτό που αφορά τη σύγχρονη ανάπτυξη του τόπου μας. Βεβαίως και η πρώτη συνιστώσα, το πρώτο κομμάτι της ημερίδας μας, η άγνωστη ιστορία του Δήμου Ασπροποτάμου, είναι αυτή που θεμελιώνει αν θέλετε και τις προτάσεις μας για το μέλλον αλλά και τις ενέργειές μας, αυτές που έχουν γίνει μέχρι σήμερα. Είμαι βέβαιος ότι όλοι οι εισηγητές που είναι καταγεγραμμένοι στη πρόσκληση τη σημερινή, θα καταθέσουν τις δικές τους απόψεις, θα ακολουθήσει ένας εποικοδομητικός διάλογος μα πάνω απ' όλα είμαι βέβαιος ότι θα ακουστούν ρεαλιστικές απόψεις για μια σύγχρονη αν θέλετε Ευρυτανία, χωρίς εξαιρέσεις, χωρίς περιθώρια και εγώ οφείλω εδώ να το καταθέσω από την αρχή, για μας δεν υπάρχει περιθωριακή Ευρυτανία, για μας η Ευρυτανία είναι μια από όποια άκρη και αν τη πιάσεις, είναι μια στη πράξη, στη καθημερινή μας πρακτική. Είναι μια στο σχεδιασμό μας, βεβαίως μπορεί να υπάρχουν διαφορετικές δυνατότητες και η αφετηρία να είναι διαφορετική από κάθε μέρος του Νομού μας που ξεκινάει, ωστόσο όμως θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε ότι πρέπει όλοι μας να συμβάλουμε ούτως ώστε να μη δημιουργούνται περιθώρια στο Νομό μας ούτε περιοχές αναπτυσσόμενες με δυο ταχύτητες. Δεν θέλω να πω πολλά πράγματα σήμερα, εκείνο που θέλω να παρακαλέσω είναι το εξής, ότι τα συμπεράσματα αυτής της ημερίδας θα πρέπει να διέπονται από ρεαλισμό και πάνω απ' όλα όχι με το χαρακτηριστικό αυτό που συνηθίζουμε πάντα να λέμε ότι τα απαιτούμε όλα και κάθε φορά από τη πολιτεία, αλλά να έχει το χαρακτηριστικό εκείνο το τι αντιστοιχεί και σε μας να κάνουμε για να κάνουμε πράξη τα όνειρά μας. Τη συμμετοχή. Αυτό είναι το ζητούμενο σήμερα. Σύγχρονη ανάπτυξη σημαίνει συμμετοχή. Συμμετοχή κάθε πολίτη, κάθε ανθρώπου είτε ζει εδώ είτε δεν ζει εδώ, γιατί το γνωρίζετε καλά αγαπητοί συμπολίτες μου ότι η Ευρυτανία έχει ένα μεγάλο πρόβλημα, μπορεί να είναι και πλεονέκτημα ορισμένες φορές αλλά είναι και πρόβλημα, ένα μεγάλο κομμάτι της ζει έξω από αυτή, βεβαίως οι ανησυχίες αυτού του κομματιού είναι πολύ σημαντικές και η αγάπη πολύ σημαντική και που μας δίνει θάρρος καθημερινά στη πράξη, ωστόσο αυτό το κομμάτι θα μπορεί κάποια στιγμή να αναλάβει και κάποιες άλλες πρωτοβουλίες και ήρθε ο καιρός, είναι καιρός. Τώρα είναι ο καιρός. Καλές είναι οι προτάσεις, καλή είναι η κριτική, ευπρόσδεκτη, εξάλλου η κριτική είναι αυτή που αν θέλετε δημιουργεί τις προϋποθέσεις και για διορθωτικές πορείες και για να διορθώνουμε και τα λάθη μας και όποιος ισχυριστεί ότι δεν κάνει λάθη λέει ψέματα, μάλλον λάθη δεν κάνει εκείνος που δεν κάνει τίποτα. Άρα λοιπόν είναι μια καλή ευκαιρία σήμερα πέρα από τον προβληματισμό μας αν θέλετε και τις αντικρουόμενες απόψεις που πρέπει να αναπτυχθούν σ' αυτή την αίθουσα, θα πρέπει να κάνουμε και την αυτοκριτική μας. Την αυτοκριτική μας στο πόσο συμμετέχουμε σ' αυτή την αν θέλετε, ποθούμενη ανάπτυξη του τόπου μας. Μ' αυτά τα λίγα λόγια και αφού σας καλωσορίσω και εγώ εδώ στο Ραπτόπουλο, στην έδρα του Δήμου Ασπροποτάμου και με την πεποίθηση ότι γνωρίζετε τη μεγάλη προσπάθεια που γίνεται όλα αυτά τα χρόνια, να εντάξουμε την Ευρυτανία σε ένα σύγχρονο πλαίσιο ανάπτυξης αλλά και βεβαίως να προσπαθήσουμε να δημιουργήσουμε ίδιες προϋποθέσεις για κάθε Ευρυτανάνα όπου και να ζει, είμαι βέβαιος ότι και εσείς στο τέλος θα συμφωνήσετε μαζί μου ότι και μέλλον υπάρχει, αρκεί να το πιστέψουμε όλοι μας και αρκεί να συμμετέχουμε όλοι μας. Σας ευχαριστώ πολύ και καλή επιτυχία στην ημερίδα. Και να μη ξεχάσω να πω, να απονεύμουμε τα εύσημα, η όλη οργάνωση της ημερίδας ανήκει στην Πανευρυτανική Ένωση. Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση ως όφειλε στηρίζει, υλικά

και βεβαίως ηθικά, ωστόσο θα πρέπει να πούμε ότι η μεγάλη δουλειά έχει γίνει από το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανευρυτανικής Ένωσης και από τον Πρόεδρό της τον κ. Παπαδόπουλο τον οποίο πρέπει βεβαίως να συγχαρώ ιδιαίτερος. Αυτό πρέπει να το διαχωρίσω γιατί θα πρέπει να ξεχωρίσουμε και κάτι, ότι θα πρέπει να αναπτυχθεί ένας ελεύθερος και γόνιμος διάλογος, δεν υπάρχουν στεγανά, δεν υπάρχουν όρια στο διάλογο, αρκεί όπως πάντα το λέω αυτό, να μη τα βλέπουμε από τη μια πλευρά του λόφου αλλά να τα βλέπουμε από κάθε οπτική γωνία που πρέπει να το δούμε. Να είστε καλά και καλή επιτυχία.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΡΑΜΠΑΣ : Σεβασμιώτατε, Σεβαστοί Πατέρες, κ. Δήμαρχε Ασπροποτάμου αγαπητέ συνάδελφε, κ. Πρόεδρε της Πανευρυτανικής και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, κ. Βουλευτά, κ. Νομάρχα, κ. πρώην Βουλευτά, αγαπητοί συνάδελφοι Δήμαρχοι, αγαπητοί συμπατριώτες. Όταν λέω συμπατριώτες δεν το λέω μόνο επειδή είμαι Δήμαρχος στο Καρπενήσι και εγώ κατά συνέπεια ένας Ευρυτάνας, σήμερα έρχομαι και είναι ιδιαίτερη χαρά και τιμή που είμαι εδώ μαζί σας και με την άλλη να πω ιδιότητα του ότι έλκω την καταγωγή από τον πρώην ενωμένο Δήμο Απεραντίων. Όπως είπα νωρίτερα, αν κοιτάξουμε από τη ραχούλα θα δούμε το χωριό μου από κάτω. Γι' αυτό είμαι ιδιαίτερα ευχαριστημένος που είμαι εδώ σήμερα κοντά σας και να ευχαριστήσω γι' αυτό και τον συνάδελφο Δήμαρχο αλλά βεβαίως και την Πανευρυτανική Ένωση που με τίμησαν και με καλούν να παρακολουθήσω από κοντά αυτήν εδώ την ημερίδα. Αγαπητοί συμπατριώτες εγώ θα πω ότι έχουμε ένα πλούτο πολύ μεγάλο στην Ευρυτανία τον οποίο δεν έχουμε αναδείξει. Θα πρέπει επομένως να γίνει σε κάθε γωνία της Ευρυτανίας αυτό που δεν έγινε ή έγιναν λίγα μέχρι σήμερα, στην ανάδειξη της ιστορίας του τόπου μας και βεβαίως να καθορίσουμε όλοι μαζί από κοινού τις προοπτικές, πως βλέπουμε δηλαδή ο καθένας μας ότι μπορεί να πάει μπροστά ο τόπος μας, η κάθε γωνιά της Ευρυτανίας, ο κάθε Δήμος. Δόξα το Θεό έχουμε πλούτο σε πνευματικούς ανθρώπους πάρα πολύ μεγάλο. Απλά αυτόν τον πλούτο δεν τον έχουμε αξιοποιήσει ή αν θέλετε έχουμε παρασυρθεί και από τη λαϊκή να το πω έτσι, έκφρασή μας, δράση μας μέσα στη καθημερινότητα. Απολαμβάνουμε δηλαδή τα εύκολα, τα εκλαϊκευμένα και πολλές φορές δύσκολα να κατανοηθούν πράγματα και αφήνουμε ανθρώπους με τόσο πλούτο όπως είπα, πνευματικό να περνούν απαρατήρητοι και αυτό είναι ευθύνη δικιά μας, είναι ευθύνη της Αυτοδιοίκησης, του κάθε ανθρώπου που ζει στην Ευρυτανία και εκτός Ευρυτανίας αλλά έχει ένα όραμα γι' αυτή τη περιοχή, γι' αυτή τη γωνιά του τόπου και αυτό το όραμα πρέπει να το κάνουμε κάποια στιγμή πράξη. Θα μου πείτε, δεν έγινε τίποτα μέχρι σήμερα; Όχι. Πάρα πολλά έχουν γίνει και πάρα πολλά θα γίνουν και στο μέλλον. Ουαί και αλίμονο να ισοπεδωθούν όλα ότι δεν έχουμε κάνει κάτι ή δεν έχουμε προσπαθήσει για το καλύτερο. Ναι, αλλά υπάρχει και το πιο πολύ καλό. Το καλύτερο όπως λέμε. Άρα γι' αυτό θα παλέψουμε, εγώ πιστεύω ότι έχουμε όλοι τη δύναμη μέσα, βλέπω σήμερα πρόσωπα που είχα και καιρό να τα δω, είχα και καιρό να έρθω στην περιοχή εδώ και πραγματικά χαίρομαι γιατί σήμερα συνενώνονται οι δυνάμεις τις Ευρυτανίας, πνευματικές, πολιτικές και αυτές οι δυνάμεις μπορούν να αποφέρουν ένα αποτέλεσμα για το αύριο. Το αύριο μπορεί να το ακούμε στα προγράμματα, το σχέδιο το ΕΣΠΑ, το Δ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης ότι είναι μέχρι το 2013 και πολλές φορές να καθησυχάζουμε, να λέμε είναι μακριά. Δεν είναι καθόλου μακριά αν συνεχίζουμε να

σχεδιάζουμε σωστά, θα δούμε όλοι ότι αυτό το χρηματοδοτικό πλαίσιο, να πω έτσι, που όλοι λίγο-πολύ εκεί στηρίζομαστε και η ιδιωτική πρωτοβουλία εκεί στηρίζεται, είναι τόσο κοντά που δεν θα προλάβουμε να συνειδητοποιήσουμε ότι ξεκίνησε και ότι τελείωσε. Άρα θα πρέπει να κάνουμε τον απολογισμό μας, τι έργα, τι πράξεις κάναμε, τι ενέργειες που είχαν όφελος για το Νομό μας, όφελος για τον πολίτη. Έτσι πέρασε κάπως και το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης χωρίς να το καταλάβουμε. Εκεί ο καθένας μας πάλι, με πρώτους εμάς της Αυτοδιοίκησης, θα πρέπει να κάνουμε τον απολογισμό μας. Σας ευχαριστώ και πάλι που με καλέσατε, συγχαρητήρια για αυτή την ημερίδα σε αυτή την πραγματικά ωραία γωνιά του Νομού μας, εύχομαι τα συμπεράσματα να είναι μέσα από έναν γόνιμο διάλογο αυτά που θα μας ωθήσουν να κάνουμε ένα βήμα στο μέλλον. Ευχαριστώ.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΑΡ/ΣΙΟΥ : Είναι εις όλους γνωστή η πνευματική καθίζησης η οποία επιπολάζει στη πατρίδα μας. Δεν χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για να διαπιστώσει κανείς τη πνευματική κρίση που διερχόμαστε. Τα αίτια είναι πολλά ούτε είναι το παρόντος να ομιλήσω γι' αυτά. Μόνο θα ήθελα να επισημάνω ότι πνευματικά ξεριζωνόμαστε κάθε μέρα. Μέχρι και προχθές που δημοσιεύτηκε ήμουν στη Συνεδρίαση της Συνόδου και ακούστηκε το προαιρετικό του μαθήματος των θρησκευτικών. Δεν είναι βέβαια σωστό αυτό που ανέγραψε ο τύπος. Το μάθημα παραμένει όπως μέχρι τούδε υποχρεωτικό, αλλά σήμερα στη πατρίδα μας έχουμε πολλούς αλλοδαπούς, αλλοθρήσκους, ετεροδόξους που πρέπει να σεβαστούμε αυτούς τους ανθρώπους. Θα καταγραφεί μια επεξηγηματική εγκύκλιος του Υπουργείου και θα διευκρινίσει το θέμα. Εγώ μια από τις αιτίες της πνευματικής κρίσεως που διερχόμαστε σημειώνω αυτό που είπα προηγουμένως ότι αγνοούμε ή περιφρονούμε τις ρίζες τις πνευματικές που μέχρι σήμερα κρατούν όρθιο το κράτος μας, τη πατρίδα μας. Γι' αυτό επαινώ τη προσπάθεια της σημερινής ημερίδος η οποία επιτέλους θα καταγράψει την ιστορία του Δήμου αυτού. Βεβαίως μέχρι σήμερα έχουν γραφεί αρκετά και μάλιστα τελευταίως. Μονογραφίες έχουν γραφεί αλλά εγώ θα ήθελα μια ολοκληρωμένη μελέτη της ιστορίας του τόπου αυτού για να αναδειχθεί ακριβώς αυτή η αλήθεια που τονίζω, ότι πρέπει να βρούμε τις πνευματικές μας ρίζες. Επαινώ τη προσπάθεια αυτή της Πανεργυτανικής με συνεργασία της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως και του Δήμου Ασπροποτάμου. Ευχαριστώ όλους εκ των προτέρων τους εισηγητές πολλοί εκ των οποίων είναι γηγενείς από την επαρχία αυτή, για τον πλούσιο αμητό που θα προσφέρουν στην ημερίδα. Και όπως ετόνισαν οι προλαλήσαντες που εχαιρέτησαν την ημερίδα θα πρέπει να διατυπωθούν οι εισηγήσεις να τυπωθούν και να αξιοποιηθούν τα συμπεράσματα, για να μη μείνουμε στα λόγια. Παρά το βεβαρημένο πρόγραμμά μου και την περασμένη εβδομάδα που είχαμε μια έκτακτη Σύνοδο και την εβδομάδα αυτή που μόλις προχθές ήρθα, όμως παρά το γεγονός ότι το απόγευμα έχουμε εσπερίδα εις τον Φουρνάν για να τιμήσουμε ένα τέκνον του Φουρνά, τον Όσιο Διονύσιο, όμως ήρθα εδώ για να τιμήσω την προσπάθεια αυτή της Πανεργυτανικής και του Δήμου εδώ και να τιμήσω όλους εκείνους οι οποίοι παρασκεύασαν πνευματικό υλικό και τράπεζα για να απολαύσουμε. Βέβαια μετά τη πρώτη συνεδρία θα μου επιτρέψετε να αποχωρήσω και θα αναμείνω τα συμπεράσματα και όλες τις εισηγήσεις τις οποίες παρακαλώ να εκδοθούν για να μένει η ιστορία. Φοβούμαι πολύ ότι η ιστορία δεν είναι ένα απλό μάθημα στο σχολείο, στην εκπαίδευση. Η ιστορία είναι ο μεγαλύτερος διδάσκαλος για

τη νέα γενεά και όπως είπα προχθές σε ένα υπηρεσιακό συμβούλιο κάτω στη Σύνοδο σε ορισμένους, ανησυχώ τη κοινωνία εμείς οι πρεσβύτεροι στην ηλικία, κληροδοτούμε στη νέα γενεά. Δεν ξέρω, ανησυχώ. Δώστε μου δείγματα να μην ανησυχώ. Δεν πάμε καλά. Είπα στην αρχή διερχόμαστε πνευματική κρίση εξαιτίας της οποίας έχουμε και τις άλλες παρεπόμενες κρίσεις. Οικονομική, πολιτική, εκκλησιαστική, οικογενειακή. Πρέπει να βρούμε, δεν μας τιμά σαν Έλληνες να περιφρονούμε τις αρχές, τις ρίζες μας τις πνευματικές. Δεν μας τιμά. Γι' αυτό χαίρω πολύ που επιτέλους και η περιοχή αυτή, ο Δήμος αυτός δίνει την αφορμή να καταγραφεί η ιστορία και ο πολιτισμός και να τα μεταδώσουμε στη νέα γενεά. Είναι μια κατάθεση ευθύνης. Επευλογώ τας εργασίας της ημερίδος αυτής και εύχομαι να είναι έγκαρπες. Αμήν.

ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ

Δ. ΒΕΛΑΕΤΗΣ : Ζούμε σε μια περιοχή που επί χιλιετές είχε κατοίκους και ενεργό πληθυσμό. Αυτό αποδεικνύεται από έρευνες που έχουν γίνει στη περιοχή μας, άρα δεν ισχύει ότι ήρθαμε, φύγαμε ή οτιδήποτε άλλο και αυτό το αποδεικνύουν οι νέες επιστήμες της γενετικής και του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης αλλά και Αμερικανών επιστημόνων που έχουν κάνει έρευνες σε συγκεκριμένους κατοίκους της περιοχής μας, πέρα από τα ανασκαφικά δεδομένα. Δυστυχώς τα τελευταία εξήντα χρόνια αυτή η αλυσίδα έσπασε και έσπασε καλλιεργώντας μια νοοτροπία φυγής των κατοίκων της περιοχής είτε προς το εξωτερικό είτε προς τα αστικά κέντρα. Αυτή η πορεία συνεχίστηκε παρόλο που τα τελευταία τριάντα χρόνια και μετά την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση κάτι έγινε, δυστυχώς δεν είχαμε αποτελέσματα τέτοια που να αναστραφεί αυτή η διαδικασία. Σήμερα επειδή αλλάζουν τα δεδομένα και στην Ελλάδα αλλά και στην Ευρώπη που είμαστε ενταγμένοι, υπάρχει μία αντίστροφη πορεία. Το περιβάλλον τιμωρεί συγκεκριμένες δράσεις σε άλλες περιοχές και αναβαθμίζει τη δική μας περιοχή. Άρα εμείς θα πρέπει να αξιοποιήσουμε τις δυνατότητες που έχει αυτή η περιοχή και η φύση χάρισε πολλά προνόμια στο τόπο μας. Η γεωμορφολογία την είχε απομονωμένη από τον ευρύτερο χώρο και γι' αυτό οι κάτοικοι ήταν μια κλειστή κοινωνία σε όλη τη προηγούμενη ιστορία τους. Τώρα με τους δρόμους και τις δυνατότητες που έχει η επιστήμη και η τέχνη, μπορούν να γίνουν προσβάσιμες οι περιοχές και ήδη έχουν γίνει προσβάσιμες και γι' αυτό υπάρχουν καταγραφές των τελευταίων ετών για τον τόπο μας, ενώ στο παρελθόν περιηγητές ήταν δύσκολο να περάσουν από δω και ελάχιστοι πέρασαν και κατέγραψαν κάποια πράγματα. Σημαντικοί από αυτούς ήταν ο Μπουκεβίλ ο οποίος το 805 περίπου που πέρασε έξω από την περιοχή, αναφέρει σειρά μνημείων της περιοχής μας και ότι είμαστε και οι καθαρότεροι Έλληνες γιατί εμείς είχαμε το προνόμιο, να το πω λίγο ιστορικά, από την αρχαιότητα όταν οι Ρωμαίοι κατέκτησαν τη περιοχή επειδή υπήρξε θέμα **εξ πληθυσμού**, δώσαν κάποια προνόμια που κρατήθηκαν σε όλη τη περίοδο του ρωμαϊκού κράτους, βυζαντινού και αργότερα οι Τούρκοι με τη συμφωνία που έγινε πάλι μας άφησαν εκτός. Θα πω και άλλο ένα ιστορικό όσον αφορά Άγραφα, τα Άγραφα δεν ονομάστηκαν όπως αναφέρεται σε διάφορες πηγές γραπτές ή όχι, ονομάστηκαν περίπου τον 14^ο αιώνα όταν οι Σέρβοι και οι Έλληνες, άρχισαν να αποκτούν πάλι τον όρο να λέγονται Έλληνες και η περιοχή μας ήταν η αρχαία Ελλάδα. Γι' αυτό και παραμένει σήμερα και λέγεται

Στερεά Ελλάδα, με την ευρύτερή της έννοια. Άρα ο τόπος μας έχει σημαντικά πράγματα και σημαντικά ευρήματα τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν και να ερευνηθούν και πιστεύω ότι μπορούμε να πάρουμε και να κάνουμε ορισμένες δράσεις οι οποίες να δείξουν στον τόπο μας ποιος είναι. Θα πάω τώρα σε συγκεκριμένα μέτρα που μπορούν να γίνουν για να υπάρξει ανάπτυξη στη περιοχή μας ή τι άλλο πρέπει να γίνει. Όσον αφορά τα αρχαιολογικά θα πρέπει πιστεύω άμεσα να βρεθεί τρόπος χρηματοδότησης, που σημαίνει τι χρηματοδότηση, να το κάνω πιο ειδικό αυτό το θέμα, ότι κάποιος φορέας χρηματοδοτεί τους εργατές, από το Υπουργείο Πολιτισμού από συζητήσεις που είχα γιατί έχω ερευνήσει αρκετά τη περιοχή, μπορούν να μας διαθέσουν έναν αρχαιολόγο ούτως ώστε να κάνουμε μια συγκεκριμένη, ολοκληρωμένη έρευνα σε κάποια σημεία της περιοχής μας, να αποδειχθεί το βάθος του χρόνου ζωής αυτού του τόπου με τα ευρήματα τεκμηριωμένα γιατί μόνο μια ανασκαφή δείχνει τα πραγματικά δεδομένα ενός τόπου. Τώρα όσον αφορά τι υπόλοιπες αναπτυξιακές συνθήκες διαμορφώνονται στο τόπο μας με τα νέα δεδομένα και τα ελληνικά αλλά και τα ευρωπαϊκά, θα πρέπει να υπάρξει κάποιος φορέας ο οποίος θα συντονίσει όλη τη διαδικασία του τι πρέπει να γίνει σε μια περιοχή και να είναι ολοκληρωμένη μελέτη. Η ολοκληρωμένη μελέτη έχει τις επιμέρους μελέτες αλλά έχει μια σφαιρική εικόνα των δεδομένων κάθε περιοχής. Η περιοχή η δική μας έχει ένα φυσικό περιβάλλον που είναι από το ομορφότερα της Ευρώπης, σιγά-σιγά το ανακαλύπτουν και οι Ευρωπαίοι και είναι γεγονός ότι είναι από τα ομορφότερα στην Ευρώπη. Άρα θα πρέπει να αναπτυχθεί και τουριστικά με τον εναλλακτικό τουρισμό που υπάρχουν κινήσεις και δράσεις πλέον στο Νομό μας αλλά στη περιοχή μας δυστυχώς λείπουν. Άρα θα πρέπει οι επιμέρους μελέτες να μας δείξουν τι ξενοδοχειακές μονάδες, τι ποιότητα τουρισμού και παρεχόμενων παροχών του τουρισμού πρέπει να γίνουν. Από την άλλη πλευρά έχουμε και τα νερά τα οποία, πρέπει άμεσα κάποιος φορέας και θα πω μετά ποιος θα είναι ο φορέας, να μελετηθούν από ειδικούς γιατί πρέπει κάθε μελέτη να έχει τους ειδικούς της για να είναι και σωστή και αξιόπιστη και εφαρμόσιμη. Για την αξιοποίηση των νερών του Πλατανιά, του Πρασσιώτη και του Αχελώου. Και οι δυνατότητες είναι τεράστιες. Μια απλή προσέγγιση που την έχω συζητήσει και με ειδικούς, θα ήταν η επανασύσταση των μύλων αλλά για παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος η οποία έχει και έσοδα και δεν αλλάζει τίποτα στο περιβάλλον. Οι δυο ποταμοί είχαν 9 μύλους. Καλό ήταν να έχει 9 μονάδες παραγωγής ρεύματος χωρίς καμία επίπτωση στο περιβάλλον. Από την άλλη μεριά οι ξενοδοχειακές μονάδες που μπορεί να γίνουν οι οποίες πρέπει κάποιοι ειδικοί πάλι να μελετήσουν, να δούνε και να κάνουν τις προτάσεις τους. Μια άλλη περίπτωση που εφαρμόζεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι πρότυποι παραδοσιακοί οικισμοί. Δηλαδή μέσα στο χώρο το δικό μας κάποιοι μελετητές να μελετήσουν να δουν που μπορεί να σταθεί ένας τέτοιος οικισμός που απευθύνεται σε υψηλά εισοδήματα και κατασκευάζεται και με χρήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό αλλάζει τη πορεία ενός τόπου. Τέτοιες κινήσεις έχουν γίνει και στη νότια Ιταλία και στην Ισπανία. Οι κάτοικοι αντίστοιχων χωριών με τα δικά μας από 500έγιναν 3.500 στην Ισπανία, από 1.200 στην Ιταλία φτάσανε στις 7.000. Αυτό δίνει και θέσεις εργασίας και άλλη μορφή στο τόπο. Μια άλλη δράση που μπορεί να γίνει και πρέπει άμεσα για μένα να γίνει, η περιοχή του Πλατανιά του ποταμού, είναι ένα από τα σημαντικότερα μνημεία της φύσης και έτσι πρέπει να χαρακτηριστεί, να γίνει περιμετρικά ένας δρόμος και να ενταχθούν παραθεριστικές μονάδες στη περίμετρό του

και παράλληλα δρόμος ο οποίος διέρχεται μέσα στο φαράγγι και κάνει τον κύκλο μέχρι τον Αϊ-Λιά του Αργυρίου που είναι σημαντικό και τέτοιες δράσεις φέρνουν υψηλά εισοδήματα σ' αυτές τις περιοχές που κάνουν αυτές τις δράσεις. Τώρα για τη δεντροκαλλιέργεια ή για τη φυτική γη και αυτά θα πρέπει να μελετηθούν από ειδικούς. Να σας πω ότι αυτή τη στιγμή εφαρμόζεται, έχει γίνει η μελέτη και εφαρμόζεται στη πράξη, για τη ρίγανη, τυποποίηση και παραγωγή και διάθεσή της. Η ρίγανη η δική μας είναι καταπληκτική και στα χρόνια τα δικά μου τουλάχιστον υπήρχε και εμπόριο. Δεν ξέρω σήμερα αν υπάρχει τίποτα. Όλες αυτές οι δράσεις που μπορούν να αναπτυχθούν και πρέπει να αναπτυχθούν, πρέπει να συμβάλει και η πολιτεία, αλλά περισσότερο εμείς οι ίδιοι πρέπει να συμβάλλουμε. Δηλαδή η πολιτεία έχει συμβάλει αρκετά και αν το πάρουμε καθαρά με κόστους-οφέλους θα δούμε ότι η πολιτεία έχει πληρώσει πάρα πολλά γι' αυτό το τόπο και έχει πάρει πάρα πολύ λίγα. Άρα θα πρέπει και εμείς που είμαστε εδώ και έχουμε πάρει αυτά τα πολλά, να κάνουμε κάποιες κινήσεις ούτως ώστε να πάρουμε στα χέρια μας τις τύχες αυτού του τόπου. Και ο τόπος μας διαθέτει και υλικό και δυναμικό. Δυστυχώς σε παλιότερη εποχή μεταφέρθηκε ή στα αστικά κέντρα ή στο εξωτερικό. Τώρα που αλλάζουν οι συνθήκες, εμείς που δράσαμε και δουλεύουμε εκτός της περιοχής, θα πρέπει να δουλέψουμε και να δράσουμε και για το τόπο μας. Η πρότασή μου είναι σαφής και συγκεκριμένη. Πρέπει μέσα από αυτή τη διαδικασία τη σημερινή να προκύψει μια ομάδα η οποία να μπορέσει να συγκεντρώσει απόψεις, ιδέες, προτάσεις, να φωνάζει τους ειδικούς και να κάνουν αυτές τις κινήσεις. Η διαδικασία είναι απλή, μέσα στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είμαστε, γίνεται μια οργάνωση μη κυβερνητική, η οποία προσπαθεί και συντονίζει όλα αυτά τα πράγματα. Δεν κάνει τίποτα γιατί δεν είμαστε σοφοί όλοι ούτε μπορούμε να τα λύσουμε όλα εμείς, μπορούν όμως να μας δώσουν οι ειδικοί λύσεις σε πράγματα τα οποία εμείς δεν βλέπουμε. Γιατί εμείς τον τόπο μας δεν τον βλέπουμε το τι ομορφιά έχει, πράγμα το οποίο βλέπουν δυστυχώς οι όποιοι ξένοι περάσανε από την περιοχή μας, όποια εποχή και αν περάσανε. Και παλιότερα και επί ρωμαϊοκρατίας, Βυζαντίου και τουρκοκρατίας. Ο τόπος αυτός αξίζει πολύ καλύτερη μοίρα από αυτή που έχει και εμείς, οι καταγόμενοι από δω, αξίζουμε καλύτερες συνθήκες να ζούμε στο τόπο μας. Και το σημαντικότερο είναι στην όλη διαδικασία αν γίνουν κάποιες κινήσεις, θα πρέπει να πιεστεί και η πολιτεία να κάνει ένα οδικό δίκτυο υποφερτό για τη περιοχή μας, πράγμα που σήμερα δεν έχει. Το οδικό δίκτυο του Νομού μας δυστυχώς είναι εκτός κάθε κυρίαρχου οδικού άξονα και πρέπει επιτέλους και εμείς να αγωνιστούμε, αυτό που οραματίστηκε ο Τρικούπης πριν 1,5 αιώνα περίπου, 120 χρόνια, το δρόμο Λάρισα-Αγρινίου να γίνει πραγματικά εθνική οδός, αντίστοιχη της Ιόνιας Οδού Αθήνας – Θεσσαλονίκης κλπ. Με τα σημερινά μέσα και τη σημερινή τεχνολογία αυτό μπορεί να γίνει εύκολα και χωρίς επιπτώσεις στο περιβάλλον, όπως στο παρελθόν έχουμε κατασκευάσει αυτούς τους δρόμους που οι περισσότεροι είναι ακατάλληλοι ή έγιναν κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες. Ευχαριστώ.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΟΠΑΝΟΣ : Σεβαστοί Πατέρες, κ. Βουλευτά, κ. Δήμαρχε, συμπατριώτες και συμπατριώτισσες, παίρνοντας τη σκυτάλη από την προλαλήσασα συνάδελφο κ. Κελέση-Λάππα, θα ακολουθήσω τη ροή του Ασπροπόταμου από δω ως την Τατάρνα, ως τον Τριπόταμο και θα γνωρίσουμε μαζί το Λαογραφικό Μουσείο Τριποτάμου που στήσαμε μαζί με τους μαθητές μου. Ακολουθώντας λοιπόν τον Αχελώο θα φτάσουμε

σε ένα τεχνικό γκιόλι του Αχελώου, τη λίμνη των Κρεμαστών. Μια λίμνη που δίνει μεγάλη ποσότητα ανανεώσιμης πηγής ενέργειας στην ελληνική οικονομία αλλά κυρίως στο περιβάλλον. Όμως θα πρέπει να πούμε ότι σ' αυτά τα παραλίμνια χωριά και παλιότερα παραποτάμια, υπήρχε παλιότερα πυκνός πληθυσμός, ήταν πυκνοκατοικημένα. Αυτό μας το μαρτυρούν τα κάστρα της Τσούκας, το κάστρο του Τριποτάμου. (Εδώ το κάστρο της Τσούκας μαζί με τους μαθητές δυο μονοθέσιων σχολείων). Ακολουθώντας λοιπόν τη ροή του Αχελώου θα φτάσουμε στη γέφυρα της Τατάρνας. Μια γέφυρα που έχει τρία παγκόσμια ρεκόρ και ενώνει την Ευρυτανία με την Αιτωλοακαρνανία. Κάτω από αυτή τη γέφυρα στις 22 Μαρτίου του 1821, έγινε η πρώτη μάχη της Ρούμελης ανάμεσα στους Τουρκαλβανούς του χασάπη Γκέκα και τον Οδυσσέα Ανδρούτσο με τους κλεφταρματολούς του και τους καλογήρους του Μοναστηριού της Τατάρνας με Ηγούμενο τον Κυπριανό. Δεξιά και ακριβώς στο δεξιό πόδι της γέφυρας πηγάζει, είναι η ξακουστή Μαρδάχα. Λέγεται και σήμερα, από τους ασπροκέφαλους του χωριού μου, τους παππούδες του χωριού μου, ότι στα δύσκολα χρόνια, στα χρόνια της ανομβρίας ο Αχελώος στέρευε μέχρι τη γέφυρα της Τατάρνας και από κει και κάτω ξεκινούσε ένα καινούργιο ποτάμι αυτό που ανάβλυζε από τα κρυστάλλινα νερά της Μαρδάχας. Σήμερα δεν μπορούμε να το δούμε, συνεχίζει να ρέει. Μπορούμε να το δούμε μόνο από μια κινηματογραφική ταινία που γυρίστηκε το 1961, το «Ματωμένο ηλιοβασίλεμα» με πρωταγωνιστές τον Σπύρο Φωκά και την Έφη Οικονόμου. Δεξιά και σε μια μεγάλη κοιλάδα του Ασπροπόταμου, σ' αυτή την εικόνα που βλέπετε, ήταν η Μαγούλα. Εδώ γινόταν από το 1841 με βασιλικό διάταγμα, ο κ. Μαυρομύτης έχει και το πιστό αντίγραφο. Από το 1841 λοιπόν, μέχρι το 1965 που έγινε η λίμνη των Κρεμαστών, γινότανε το μεγαλύτερο παζάρι της Δυτικής Ελλάδας. Εδώ συγκεντρώνονταν χιλιάδες έμποροι, ζελέμποροι κυρίως, για να ανταλλάξουν τα ζώα τους είτε αυτά ήταν αλογομούλαρα, γαϊδούρια, βοοειδή είτε ήταν αιγοπρόβατα. Συνεχίζοντας λοιπόν, θα περάσουμε από τη Παναγία τη Ταταρνιώτισσα, θα προσκυνήσουμε και θα ξεναγηθούμε στο κειμηλιαρχείο της Μονής από τους μοναχούς και ακολουθώντας το δρόμο θα φτάσουμε σε έναν από τους οικισμούς, τον Άνω Τριπόταμο, ένας από τους πολλούς οικισμούς οι οποίοι σήμερα φιλοξενούν 180 περίπου κατοίκους. 18 Μαρτίου 196, επίσημη απογραφή, ο Τριπόταμος είχε 1001 κατοίκους. Αυτό δείχνει τον μαρασμό της περιοχής γενικότερα, ιδιαίτερα όσων χωριών πλήγηκαν με τη δημιουργία του φράγματος των Κρεμαστών. (Εδώ βλέπουμε το Παλιόκαστρο και πίσω από το Παλιόκαστρο το φράγμα των Κρεμαστών). Καλύφθηκε πιστεύω ιστορικά το θέμα νωρίτερα από τους προλαλήσαντες. Εδώ θα πω δυο λόγια. Εδώ κατοικούσαν οι Αγραίοι ή Αγραείς. Αγραίοι λέγονταν από τη λέξη άγρα που σημαίνει κυνήγι. Ήταν λοιπόν φιλοπόλεμοι και ασχολούνταν με το κυνήγι και όπως λέει και ο Θουκυδίδης, συμμετείχαν στον Πελοποννησιακό Πόλεμο με βασιλιά τους τον Σαλίνθιο. Εδώ λοιπόν πιστεύεται ότι ήταν η αρχαία **Εύηρα**, από το ευ και ορώ, βλέπω καλά δηλαδή και είναι το σημείο αυτό που γύρω-γύρω βλέπει προς κάθε κατεύθυνση. Φτάσαμε λοιπόν στο πέτρινο Δημοτικό Σχολείο του Τριποτάμου που έγινε το 1955 με τη συνδρομή όλων των Τριποταμιωτών κουβαλώντας φυσικά υλικά, κυρίως πέτρα και ξύλο, στις πλάτες τους, στον ώμο, με τα ζώα για να στεγάσουν τα όνειρα και τις ελπίδες των παιδιών τους. 1957-1958 Δημοτικό Σχολείο Τριποτάμου 176 μαθητές. 2007-2008, πέρυσι δηλαδή, 7 μαθητές σε έξι τάξεις. Του χρόνου 5 μαθητές σε πέντε τάξεις και δυστυχώς, το λέω με συγκίνηση αυτό, θα είμαι αυτός που θα βάλω το κλειδί

στο σχολείο γιατί θα μετακινηθούμε εγώ και μια άλλη οικογένεια και φυσικά το σχολείο θα κλείσει. Γι' αυτό λοιπόν σκεφτήκαμε να μαζέψουμε ότι παλιό υλικό υπήρχε στο σχολείο, να το αρχειοθετήσουμε, (όπως βλέπετε εδώ), κάποια παλιά βιβλία του 1952, «Τα καλά παιδιά», ένα αναγνωστικό της Γ' Δημοτικού, επίσης μια Γεωγραφία του 1937, ένα παλιό τετράδιο εικοσάφυλλο, αυτό ανταλλάσαμε με τον μπακάλη της γειτονιάς με ένα αυγό γιατί όπως έλεγε η γιαγιά μου, τα χρήματα ήταν δυσεύρετα. Επίσης βρήκαμε παλιά άλμπουμ από χειροτεχνίες μαθητών, επίσης φωτογραφία των δασκάλων του 1961, όταν γεννήθηκα εγώ δηλαδή, πως ήταν οι δάσκαλοι, πως ήταν οι μαθητές τότε. Επίσης όπως είπε και η συνάδελφος νωρίτερα η κυρία Κελέση, στα 50 χρόνια λειτουργίας του σχολείου μαζέψαμε φωτογραφίες και κάναμε ένα συλλεκτικό ημερολόγιο καταγράφοντας την ιστορία του σχολείου, πόσοι μαθητές πέρασαν κάθε σχολικό έτος και ποιοι δάσκαλοι και όσες φωτογραφίες βρήκαμε. Συνεχίζοντας μαζέψαμε όλα τα παλιά αντικείμενα του σχολείου, μια παλιά εικόνα, κάποιες παλιές χειροτεχνίες μαθητών, ακόμα και το κουδούνι, τη σφυρίχτρα, ένα παλιό κέντημα σε κάδρο. Επίσης ξύλινους και ανάγλυφους χάρτες, έχουμε 4-5, ένας από αυτούς της Κύπρου, τους οποίους έκανε μαθητής του 1961 και δεν ήξερε ότι υπάρχει και πέρυσι που ήρθε στο σχολείο να το επισκεφτεί, δάκρυσε γιατί γράφει ακόμα επάνω το όνομά του. Επίσης ζωγραφική σε τζάμι από μαθητές, ένα παλιό θρανίο, αντιπροσωπευτικά στην αίθουσα του σχολείου. Παλιούς χάρτες που έχουμε πάρα πολλούς, γύρω στους 40. Παλιό αριθμητήριο, πόσα παιδιά έσυραν τις μπίλιες του αριθμητηρίου, μια παλιά γραφομηχανή, επίσης τις παραδοσιακές στολές των μαθητών. Ολοκληρώνοντας αυτή την αρχειοθέτηση του σχολείου, σκεφτήκαμε ότι θα ήταν χρήσιμο επειδή εμείς, η δικιά μας γενιά βίωσε σκεύη και αντικείμενα του προηγούμενου λαϊκού πολιτισμού και η μηχανή ήρθε αυτά τα σκεύη και αντικείμενα να τα αχρηστέψει και να τα βάλουμε όλοι στις αποθήκες μας, γι' αυτό λοιπόν με τη συνδρομή όλων των Τριποταμιωτών, μαζέψαμε χάλκινα σκεύη, ο πρώτος γανωματής που πέρασε, ο πρώτος καλαντζής τα γάνωσε και τα έχουμε στο Μουσείο μας. Επίσης ξύλινα σκεύη μια βαρέλα, τυροβάρελο, τη σκάφη που ζύμωνε η μάνα μου, λάμπες πετρελαίου που μαθαίναμε γράμματα τότε, ένα καντάρι οκάδων που υπήρχε μέχρι το 1959 οπότε αντικαταστάθηκε από το κιλό, επίσης κόφτρα και χειροπρίονο που κάνανε τα ξύλινα σκεύη και αντικείμενα που είπαμε νωρίτερα, σίδερο σιδερώματος και τα λανάρια που χτένιζε, λανάριζε η νοικοκυρά για να κάνει τουλούπα, να το βάλει στη ρόκα και με το αδράχτι να φτιάξει νήμα, να μπει στον αργαλειό και εκεί να γίνει το υφαντό είτε αυτό ήταν τουρβάς, γιορτινός τουρβάς εδώ, έχουμε και δισάκι, έχουμε και απλό τουρβά, υφαντό σακί όπου μετέφεραν τα προϊόντα, υφαντά χαλιά, κουρέλια και όλα αυτά. Όμως οι εύφορες κοιλάδες του Αχελώου ήθελαν και τον νοικοκύρη τους και ο νοικοκύρης θα έπρεπε να είχε ζευγάρι, να έχει δυο χοντρικά όπως τα λέγαμε, δυο άλογα, δυο μουλάρια ή δυο γαϊδουράκι ή και δυο βοοειδή, με τα οποία θα καλλιεργούσε και θα έσπερνε τη γη με τα ανάλογα εξαρτήματά τους. Εδώ ένα σιδεράλετρο, ένα ξυλόλετρο με τις λαιμαργιές του, ένα σαμάρι για να κουβαλήσει τα προϊόντα είτε στην αποθήκη του σπιτιού είτε στο μύλο. Επίσης για να θερίσει θα έπρεπε να έχει το δρεπάνι, τη ξύλινη τσουγκράνα για τα κότσαλα που λέμε του καλαμποκιού, το ξυλόφτιαρο για να ξανεμίσει στ' αλώνι. Επίσης έχουμε μια ξύλινη σαρμανίτσα όπου εδώ μεγάλωναν τα μωρά και πολλές φορές τα μετέφεραν και στο κτήμα και βάζαν το σαμάρι ανάποδα, πόσοι δεν κοιμηθήκαμε μέσα στο σαμάρι. Συνεχίζοντας κάποια μικροαντικείμενα όπως

ψαλίδι κουρέματος, κάποια σφυριά ή οτιδήποτε άλλο. Κάποια ξύλινα σκεύη, μια κασέλα. Για να μην ξεχάσουμε τη δραχμή μας τελευταία μαζεύουμε μεταλλικά και χάρτινα νομίσματα. Εδώ η γενική άποψη του Μουσείου. Θα έλεγα ότι αυτή η προσπάθειά μας αγκαλιάστηκε από όλους τους Τριποταμίτες και όχι μόνο. Μάλιστα μετά από δημοσιοποίηση στην εκπομπή «Μένουμε Ελλάδα» της NET, στο «Κοινωνία ώρα MEGA» του MEGA από τον δημοσιογράφο Γιάννη Γιαννακόπουλο που έχουμε τη τιμή να είναι και μαζί μας σήμερα και από την εφημερίδα «Ελευθεροτυπία» και «ΝΕΑ», κάποιοι ευαισθητοποιήθηκαν από μακριά και μας έστειλαν κάποια αντικείμενα τα οποία έχουμε στο Μουσείο μας σήμερα. Πιστεύω ότι η προσπάθειά μας, η προσπάθεια των παιδιών δεν ήταν μόνο να μαζέψουν αυτά τα αντικείμενα, αλλά ήταν και για να γνωρίζουν τον λαϊκό πολιτισμό της προηγούμενης γενιάς. Από την εποχή του Ισίδου ο οποίος ονόμασε τον ποταμό Ασπροπόταμο, Αργυροδίνη ως τα σήμερα υπήρχε το αλέτρι. Σήμερα όμως έπαψε να υπάρχει. Πιστεύω λοιπόν επειδή τα σχολεία μας, κάθε χρόνο κλείνουν και μερικά και αυτό είναι ότι πιο δυσάρεστο, μπορούν όμως να συνεχίσουν να είναι πηγές γνώσεων και πολιτισμού, να είναι δανειστικές βιβλιοθήκες, με το φαξ τους, τον ηλεκτρονικό υπολογιστή τους, το φωτοτυπικό τους, να εξυπηρετούν τη τοπική κοινωνία, τους εναπομείναντες κατοίκους και με το λαογραφικό μουσείο μπορούν να αποτελέσουν και αυτά μια πηγή ανάπτυξης. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- Εγώ θα σταθώ σε κάτι που είπε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης. Λέει, «Θα ήθελα μια ολοκληρωμένη προσπάθεια καταγραφής της ιστορίας του τόπου μας. Η ιστορία είναι πάρα πολύ σημαντικό μάθημα για την πρόοδο και τον πολιτισμό του λαού». Αυτό πράγματι πρέπει να μπει στο πετσί μας. Οι εισηγήσεις ήταν πάρα πολλές σήμερα και πολύ ωφέλιμες. Ήταν μερικές που αναφέρθηκαν στο περιβάλλον, στα σκουπίδια, στα ΧΥΤΑ, που πραγματικά άξιζε ο κόπος να τις ακούσουμε ιδιαίτερα, αλλά όχι τόσες πολλές γιατί αρχίσαμε από τις 9 και πήγαμε 4. Κλείνω εγώ, κάνω μια πρόταση, επαναλαμβάνω τη πρόταση του Σεβασμιωτάτου, ένα συνέδριο αποκλειστικό και μόνο για την αρχαία ιστορία της πατρίδας μας εδώ της Ευρυτανίας. Αξίζει ο κόπος γιατί ναι, πολλά είναι τα προβλήματα που έχουμε, αλλά τις ρίζες μας δεν πρέπει να τις ξεχάσουμε. Καταστρέφονται οι ρίζες μας. Ακούσαμε τον κ. Τάσο τον Γιώργο και τόσους άλλους, για πόσα κάστρα, για πόσες πόλεις έχουν αφανιστεί και σήμερα αφανίζονται. Που είναι το γεφύρι του Δεσπότη στο Καρπενήσι; Δεν υπάρχει πια. Που είναι το κάστρο που σκοτώθηκε ο Μάρκος Μπότσαρης; Αφανίστηκε και αυτό, δεν υπάρχει πια. Ο Άγιος Λεωνίδης στο Κλαυσί για λίγα χρόνια ακόμα παραμένει, χάνεται και αυτός και ας έχει ιστορία 1.500 χρόνων. Ας είναι λοιπόν η αρχαία ιστορία μας και η προστασία, που αναφέρθηκε ο κ. Βουλευτής μας. Αξίζει ο κόπος γιατί άμα καταστρέψουμε τις ρίζες μας, το δέντρο δεν έχει φύλλα, θα ξεραθεί. Ευχαριστώ.
- Δεν θα σας χασομερήσω, αλλά το αναπτυξιακό κομμάτι της ημερίδας ήταν λιγάκι αδύνατο. Εγώ ήθελα να κάνω μια πρόταση και για την κτηνοτροφία μας

και για τη γεωργία μας. Υπάρχουν κάποιες εκτάσεις στη περιοχή μας που δεν αποδίδουν τίποτα, είναι χέρσα τελείως και δεν αποδίδουν τίποτα με τη παραδοσιακή γεωργία. Η Πρασιά διαθέτει κάποια στρέμματα τα οποία μπορούν να γίνουν και αρδεύσιμα αλλά για καλλιέργεια βιολογικών προϊόντων και ότι βγαίνει εκεί πραγματικά, αυτά τα λίγα που καλλιεργούμε, είναι βιολογικά προϊόντα γιατί μετά από αγρανάπαυση πολλών ετών τα προϊόντα αυτά είναι πράγματι βιολογικά. Μόνο που πρέπει να εκπαιδεύσουμε αυτούς που τα έχουν να μπορέσουν να τα καλλιεργήσουν και να είναι πράγματι εμπορεύσιμα. Το γίδινο τυρί, το βούτυρο και το κρέας, βόσκουν στα βουνά μας, είναι βιολογικά. Το πουλάμε 5€ το κιλό εδώ και κάτω μπορεί να το πάρουν και φτηνότερο. Είναι όμως βιολογικό και θα μπορούσε να είναι σε άλλη προθήκη στα μαγαζιά μας. Η περιφέρεια έχει και τέτοιες δυνατότητες ανάπτυξης αλλά μονάχα για εκλεκτά προϊόντα, μικρές ποσότητες όπως μπορούν να γίνουν και κοτέτσια 100 πουλάδες και αυτά τα αυγά να διατίθενται αν όχι στη περιοχή και έξω, αλλά να είναι καθαρά βιολογικά τα οποία έχουν τιμή μεγαλύτερη. Και τα βότανα επίσης μπορούν να καλλιεργηθούν στα μικρά αυτά αγροτεμάχια που έχουμε και να είναι μια πηγή εσόδων για τους ντόπιους. Ευχαριστώ.

M. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ : Για να μη πάθετε ότι έπαθα και εγώ όσοι ασχοληθήκατε με το λαογραφικό πολιτισμό και τα μουσεία, πρέπει να σας πω ότι πήρα το Δημοτικό Σχολείο του χωριού μου Ελαφότοπος Ζαγορίου, εμείς στα Ζαγοροχώρια αρχίζουμε πάντα από δασκάλοι και είχαμε δυο παιδαγωγικές Ακαδημίες, μια των Ιωαννίνων και της Βελλάς την οποία τελείωσα και εγώ. Τα δασκαλοχώρια μας, κλείσαν τα σχολεία μας και έμειναν στο έλεος των περιστάσεων. Κάλεσα την Αρχαιολογική Υπηρεσία, έκρινε διατηρητέο, φτιάξαμε τη σκεπή, φτιάξαμε τις τοιχοποιίες όλες και άρχισα τη δική μου συλλογή να τη χαρίζω και παράλληλα να ψάχνω για άλλα υλικά από τη γύρω περιοχή. Μάζεψα πάρα πολλά υλικά και τα κατέταξα. Δεν επαρκεί η πρόθεση. Η συλλογή είναι το πρώτο και το μεγάλο. Από κει και πέρα η κατάταξη χρειάζεται μουσειογραφικές ή μουσειολογικές γνώσεις. Πάρα πολλές γνώσεις, διότι ένα μουσειακό αντικείμενο δεν είναι αντικείμενο προθήκης. Δεν είναι βάζουμε ένα σφοντύλι και έρχεται και το βλέπει, τι ωραία που ήταν εκείνο τον καιρό, αναμνηνίσκxεται των παλαιών εποχών και μετά φεύγει δικαιωμένος. Είναι λάθος μεγάλο. Το σφοντύλι αυτό και το αδράχτι περικλείει αξίες. Αισθητικές, εικαστικές, τεχνολογικές, ηθικές, κοινωνικές, ανθρωπίνων σχέσεων, θρησκευτικές, φιλοσοφικές. Αυτά τουλάχιστον έμαθα εγώ που σπούδασα ειδική μουσειολογία στο Παρίσι, δεν είναι τόσο εύκολα τα πράγματα και δούλεψα ως μουσειολόγος στο Ανθρωπολογικό Μουσείο. Συγκεντρώνουμε το υλικό, διαβάζουμε, χτυπάμε το καμπανάκι στο Υπουργείο Πολιτισμού, στέλνουν έναν μουσειολόγο και μας κάνει μια μουσειολογική μελέτη και τα δίνουμε. Πέραν όμως εκείνου, όποιος θα έρθει στο χωριό να δει το μουσείο, δεν είναι ήλθον είδον και απήλθον. Μετά την αίθουσα των εκθεμάτων όπου θα πρέπει να δίνονται σαφής πληροφορίες, πηγαίνουν σε μια άλλη αίθουσα των πλαστικών επεξεργασιών. Βλέπουν βίντεο το πώς ένας σιδεράς φτιάχνει το σίδηρο, σε πλασματική εικόνα εφόσον δεν υπάρχει πραγματική εικόνα πλέον, χαθήκαν τα χειρονακτικά επαγγέλματα, το Μουσείο του χωριού μου είναι τα χειρονακτικά επαγγέλματα όλα και κατόπιν καλείται ο μαθητής οποιασδήποτε ηλικίας, να πυρακτώσει ένα σιδεράκι μικρό και το σφυρηλατήσει. Διαφορετικά εάν τα

αντικείμενα μείνουν στις προθήκες όπως είναι στα σούπερ μάρκετ, δεν είναι τίποτα άλλο παρά η δημόσια πράξη ταφής ενός πολιτισμού. Ευχαριστώ.

- Μιλάμε για ανάπτυξη μιας περιοχής. Για να υπάρξει ανάπτυξη πρέπει οπωσδήποτε να υπάρξει ανθρώπινο δυναμικό. Βασική προϋπόθεση αυτή. Ιδρύεται ένα τυροκομείο, μπορεί να δουλέψει 1-1,5 χρόνο και μετά κλείνει. Τα προϊόντα τα βιολογικά είναι τα μόνα τα οποία θα κρατήσουν κάπως, κάπως, την ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Δεν μιλάμε για γεωργία στην Ευρυτανία. Είναι αστείο πράγμα. Αλλά βασικός παράγον ανάπτυξης μιας περιοχής είναι, επαναλαμβάνω, το ανθρώπινο δυναμικό και το οδικό δίκτυο. Οδικό δίκτυο υπάρχει ανάμεσα στα μεγάλα κεφαλοχώρια. Στα μικρά υπάρχει; Δεν υπάρχει ακριβώς τίποτα. Προσβασιμότητα δεν υπάρχει στην Ευρυτανία. Θέλετε να πάτε στο Παπαρούσι; Θα πάτε πατώντας σε χωματόδρομο. Που, στο Παπαρούσι. Που δεν απέχει πάνω από 25 χιλιόμετρα από το Καρπενήσι. Σαν παράδειγμα το αναφέρω αυτό. Για να έρθει όμως εδώ κόσμος, νέοι άνθρωποι και για να είμαστε ρεαλιστές και να μην πετάμε στα σύννεφα, χρειάζονται προγράμματα και επιχορηγήσεις. Αν η πολιτεία δεν στραφεί προς την επαρχία έτσι ώστε να έρθει κόσμος εδώ, δεν πρόκειται να γίνει τίποτα. Καλά είναι τα λόγια, ανάπτυξη και ανάπτυξη. Αυτά λέγαμε και πέρυσι με το Πνευματικό Κέντρο Ρουμελιωτών σε ένα διεθνές συνέδριο που έγινε στην Αιτωλοακαρνανία. Βασικό στοιχείο είναι ανθρώπινο δυναμικό και οδικό δίκτυο. Σας ευχαριστώ.